

Številka zadeve: Up-624/11-16

Datum odločbe: 3.7.2014

Področje: sodno varstvo pri redni odpovedi delovnega razmerja

Izrek: ustavna pritožba zoper sodbo vrhovnega sodišča se zavrne.

Dodatno: navezava na odločbo Up-803/09-16 z dne 9.12.2010 (razveljavitev prejšnje sodbe VS v isti zadevi) in na odločbo U-I-45/07 z dne 17.5.2007 (ugotovitvena odločba o neskladnosti Zakona o delovnih razmerjih z ustavo).

Odločitev: soglasno 8:0; ni LM

SAMO ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Korpič-Horvat, Petrič, Pogačar, Sovdat, Zobec (ni glasovala Klampfer)

POVZETEK ZADEVE:

Predhodne sodbe

Ustavni pritožnik je 26.4.2004 prejel od delodajalca pisno opozorilo o kršitvah obveznosti iz delovnega razmerja, zaradi novih kršitev pa je dne 19.12.2005 prejel redno odpoved. Vrhovno sodišče je 6.4.2009 zavrnilo njegovo zahtevo za revizijo sodb, ki so odpoved spoznale za zakonito kljub njegovemu zatrjevanju, da pisno opozorilo, podano leto in pol pred odpovedjo, ne more biti več osnova za redno odpoved, saj je preteklo preveč časa, poleg tega pa proti opozorilu samemu ne obstaja učinkovito pravno varstvo.

Ustavno sodišče je takratno odločitev VS za zavrnitev revizije spoznalo za neustavno in zadevo vrnilo Vrhovnemu sodišču v ponovno odločanje (odločba Up-803/09-16 z dne 9.12.2010). VS je namreč revizijo zavrnilo z razlogom, da ZDR ne predpisuje roka, v katerem je izdano opozorilo o kršitvi še lahko podlaga za redno odpoved. To pa po presoji US pomeni, da VS pri svoji odločitvi ni upoštevalo ugotovitvene odločbe US, s katero je US neobstoj takšnega roka spoznalo za neustaven. Ustavno sodišče je namreč že 17.5.2007 sprejelo ugotovitveno odločbo (U-I-45/07), da je ZDR neskladen z ustavo, ker ne omogoča učinkovitega sodnega varstva; konkretno je US takrat presodilo, da samo dejstvo, da zoper opozorilo o kršitvi delovnih obveznosti ni možnega neposrednega sodnega varstva, še ne pomeni, da ne obstaja učinkovito pravno sredstvo, saj se opozorilo lahko spodbija v tožbi zoper odpoved delovnega razmerja. Kot neustavno je US spoznalo zgolj to, da ZDR ni predpisal roka, do kdaj je možno na podlagi izdanega opozorila še odpovedati delovno razmerje; če preteče preveč časa, to namreč lahko pomeni, da v tožbi zoper odpoved ni več možno učinkovito izpodbijati tudi predhodnega opozorila o kršitvi. US je takrat zakonodajalcu naložilo, da neskladnost z ustavo odpravi (tj. določi rok), za vmesno obdobje pa predpisalo, da se za rok, ko je na podlagi opozorila o kršitvah možno odpovedati delovno razmerje, šteje eno leto.

Ta sodba

VS je o zadevi ponovno odločilo nemudoma (že 21.2.2011) in ponovno zavrnilo zahtevo za revizijo. Pritožnik se je pritožil tudi zoper to sodbo VS, US pa je to njegovo pritožbo zavrnilo, in sicer šele 3.7.2014 z odločbo, ki je predmet ocene. Razloge pojasnujemo pri oceni avtoritarne dimenzije.

Ustavno sodišče se je v konkretni sodbi, pa tudi v predhodnih povezanih sodbah ukvarjalo zgolj z vprašanje obstoja učinkovitega pravnega sredstva zoper odpoved in opozorilo o kršitvah, pojasnilo pa je tudi pomen ugotovitvenih odločb in kako jih morajo upoštevati sodišča. To ocenjujemo na avtoritarni dimenziji. Ustavno sodišče se ni ukvarjalo z vprašanji ustreznosti regulacije delovnih razmerij (kar bi bila ekonomska dimenzija) niti ne z vprašanji odnosa med delodajalci in delavci kot načeloma močnejšo in šibkejšo družbeno skupino (kar bi bila družbena dimenzija).

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Ekonomska dimenzija v sodbi ni prisotna.				

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Družbena dimenzija v sodbi ni prisotna.				

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
ZA: vsi			1	1	1

Vrhovno sodišče je ponovno zavrnitev zahteve za revizijo zavrnilo z dvema argumentoma: (a) delodajalec je leta 2015 izdal zakonito odpoved delovnega razmerja in ni mogel vedeti, da bo določba, ki jo je uporabil, kasneje spoznana za protiustavno, ugotovitev o neskladju z ustavo pa ne more delovati retroaktivno; (b) pritožnik v svoji tožbi zoper odpoved sploh ni spodbijal opozorila o kršitvah, ampak je kršitev priznal, zato neobstoj učinkovitega pravnega varstva zoper opozorilo, četudi je bilo to spoznano za neustavno, ne more biti razlog za revizijo. Ustavno sodišče je zavrnilo prvi razlog in pritrdilo drugemu razlogu.

Glede prvega razloga je US pojasnilo pomen ugotovitvene odločbe o neustavnosti zakonskih določb, ki sicer ostanejo v veljavi, ker niso bile razveljavljene. Sodišča takšne določbe lahko uporabljajo, vendar jih morajo uporabljati na ustavnoskladen način, kar pomeni, da morajo upoštevati razloge, ki jih je US navedlo za neustavnost konkretne določbe. Tudi sicer morajo sodišča zakone razlagati in uporabljati na ustavnoskladen način; konkretno to pomeni, da zgolj ugotovitev, da je bila odpoved delovnega razmerja zakonita, še ne pomeni, da je bila tudi ustavnoskladna.

Glede drugega razloga je US pojasnilo, da ima izvršitvene določba (v konkretnem primeru enoletni "rok uporabe" opozorila o kršitvi kot podlage za odpoved) sicer pomen in moč zakonske norme, da pa jo morajo sodišča uporabljati skladno z razlogi, zaradi katerih je US takšno izvršitveno določbo sprejelo in glede na okoliščine konkretnega primera. S tem je US zavrnilo trditev pritožnika, da bi morali sodbo revidirati, ker je od opozorila do odpovedi pri njem minilo več kot eno leto, saj je US v obrazložitvi tedanje odločbe pojasnilo, da časovna oddaljenost odpovedi od opozorila lahko pomeni kršitev pravice do učinkovitega sodnega varstva, ni pa to nujno in tudi ni nujno vezano na rok enega leta, ki ga je US določilo za obdobje do spremembe zakona. Glede na okoliščine primera (zlasti ker pritožnik sploh ni spodbijal resničnosti kršitev, očitanih v opozorilu) je Vrhovno sodišče ustrezno presodilo, da v konkretnem primeru pritožniku ustavne pravice niso bile kršene.

US je s takšno razlago sodiščem prepustilo široko možnost proste presoje pri uporabi ugotovitvenih odločb US in zakonskih določb, za katere je bila ugotovljena neskladnost z ustavo. To pomeni sorazmerno šibko zaščito pravic posameznika neposredno na podlagi odločbe US in priznavanje močne avtoritete sodiščem pri presoji dejanske kršitve pravic v konkretnih zadevah, ki ob izdaji odločbe US še niso bile zaključene. Zato to ocenimo s **pozicijo 4** (pozicija 5 bi bila, če US ne bi poudarilo, da mora biti odločanje sodišč ustavnoskladno, kar je lahko tudi predmet pritožbe na US).

Nasprotna sodba bi pomenila, da morajo sodišča odločbe US upoštevati povsem dosledno in dobesedno in tudi za kršitve pravic na podlagi predpisov v času, ko ti še niso bili spoznani za neskladne z ustavo (absolutna zaščita pravic posameznika). To bi bila **pozicija 1**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Ni sklicevanja na mednarodno pravo ali pravno prakso</i>

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>DZ in vlada nista bila pozvana k odgovoru/mnenju.</i>